

10.4.2017

Työ- ja elinkeinoministeriö

Viite: Ministeriön lausuntopyyntö ydinenergiain muutosta koskevasta hallituksen esityksen luonnoksesta 1.3.2017, TEM/1590/03.01/2016

Ydinenergiain muutosehdot

Työ- ja elinkeinoministeriön lausuntopyyntöön viitaten ydinturvallisuusneuvottelukunta esittää seuraavan lausunnon hallituksen esityksen luonnoksesta ydinenergiain muuttamiseksi. Säteilyturvakeskus välitti 2.3.2017 ministeriön lausuntopyynnön liitteineen ydinturvallisuusneuvottelukunnan käsiteltäväksi.

Ydinenergiain muutostarpeita arvioitaessa STUK on aiemmassa valmisteluvaiheessa tuonut esille, että sijaintipaikan hyväksymiskäytäntöön liittyy ongelmia Suomen ydinenergiainsäädännössä. Sijaintipaikan hyväksyminen tapahtuu käytännössä pitkälti jo periaatepäätösvaiheessa. Muodollisesti sijoituspaikasta johtuvat suunnitteluperusteet vahvistuvat vasta, kun valtioneuvosto myöntää ydinlaitokselle rakentamisluvan, mikä on käytännössä hyvin myöhään. YTN ehdottaa, että TEM ja STUK yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa tarkastelisivat lähivuosina vielä uudelleen, mitä lakimuutoksia tarvitaan sijaintipaikkavaihtoehtojen hyväksymiskäsitelyn ongelmien poistamiseen.

Lain muutosehdotuksen luonnoksessa lain 2 §:ssä esitettyä soveltamisalaa on esitetty uudessa alakohdassa 4a) koskemaan myös laajuudeltaan suppeampaa ydinjätteiden loppusijoitusta, jota ehdotettua yksinkertaistetummin voitaisiin kuvailla ”ydinjätteiden pienimuotoisena loppusijoituksena”.

Nykyisessä ydinenergialaissa käytetään ainoastaan 17 §:ssä käsitettä *luvansaaja* ja muualla ydinenergialaissa käytetään käsitettä *luvanhaltija*. Terminologian muuttaminen yleisen käytännön mukaiseksi myös 17§:ssä olisi perusteltua.

Ydinlaitoksen turvallisuuden kokonaisarvioinnin väliajaksi esitetään (7e §) 10 vuotta, mutta käytöstä poistoa koskeva suunnitelma edellytetään (7g §) päivitettäväksi 6 vuoden välein. Olisi loogisempaa, että käytöstä poiston suunnitelman kokonaispäivityksessä noudatettaisiin pidempää aikajännettä.

Lain pykälässä 7 g § viitataan ydinenergiain 5. luvussa (17 §) määriteltyyn luvansaajaan. Kyseisessä pykälässä rajoitetaan kuitenkin EU:n muun jäsenvaltion käyttövallan alaiseen toimintaan kuuluihin asioihin. Tämän vuoksi tässä yhteydessä on varmaankin perustellumpaa viitata YEL 3. luvun 9§:ään ja käyttää käsitettä *luvanhaltija*.

Luvanhaltijan velvollisuuksia on ydinenergiain muutosehdotuksessa tarkennettu ydinturvallisuusdirektiivin pohjalta. Luvanhaltijan velvollisuuksiin on lisätty vastuu toimittajien ja alihankkijoiden tuotteista ja palveluista. Kyseisen direktiivin artikla 6 sisältää useita muita luvanhaltijan vastuita, joita ei ole sisällytetty nyt käsiteltävänä olevaan ydinenergiain muutosehdotukseen. Lakiehdotuksen perusteluissa on tarpeellista ilmaista, missä yhteydessä nämä laajemmat vastuut on tarkoitus asettaa.

Tähän liittyen on lisäksi todettava, että ydinenergialaista puuttuvat luvan*hakijan* velvollisuuksia koskevat vaatimukset.

Vastaavasti olisi hyvä selventää direktiivin artiklassa 7 esitetyn velvoitteen toteutuminen, eli miten Suomessa ”*kansallinen kehys velvoittaa kaikki osapuolet huolehtimaan*” ydinturvallisuusalaan ja valmiusjärjestelyihin liittyvän asiantuntemuksen ja taitojen saamisesta, ylläpitämisestä ja kehittämisestä, eli ydinalan perus-, (jatko-) ja täydennyskoulutuksen järjestämisestä. YTN:n käsityksen mukaan asia on hetkellisesti kunnossa mm. OKM:n osoittaman erillisen määräaikaisen panostuksen ansios- ta ja toimijoiden vapaaehtoisen yhteistyön (YK-kurssi) kautta. Viime kädessä TEMin vastuulla on varmistaa, että kaikki osapuolet osoittavat koulutukseen riittä- västi resursseja niin kauan kuin ydinalan toimintoja Suomessa harjoitetaan.

Direktiivin artiklan 7 koulutusvastuuta ei saa sekoittaa ydinenergialain §53a,b mu- kaiseen velvollisuuteen rahoittaa ydinturvallisuuden tutkimusta, jolla varmistetaan valmius arvioida odottamattomien seikkojen turvallisuusmerkitystä. Väärinymmär- rysten välttämiseksi YTN ehdottaa, että pykälistä §53 b ja §53 d poistetaan maininta täydennyskoulutuksesta.

Ehdotuksen kohdassa 20 a § esitetään ydinlaitoksen käytöstä poiston edellytykset. Muotoilussa oleva virhe (ja-sanan puuttuminen) johtaa näkemykseen, että valmius- järjestelyt olisivat edellytykset tai muuten edistäisivät ydinaseiden leviämisen estä- misen valvontaa. Muotoilua on täsmennettävä lisäämällä sana ”ja” seuraavasti: ”valmiusjärjestelyt ovat riittävät **ja** että ydinaseiden leviämisen estämiseksi tarpeellinen valvonta...”.

Ehdotuksen 60 §:ssä esitetään virheellisesti, että ydinlaitoksen turvallisuusluokituk- sessa *hyväksytään* ydinlaitoksen muut painelaitteet. Määritelmää on syytä täsmentää ja selkeyttää.

Näiden edellä kuvattujen huomautusten lisäksi ydinturvallisuusneuvottelukunnan lausunnon liitteessä on esitetty yksityiskohtaisia kommentteja ja tekstin muotoi- luehdotuksia ydinenergialain muutosta koskevaan hallituksen esityksen luonnok- seen.

Seppo Vuori

Neuvottelukunnan puheenjohtaja

Ilona Lindholm

Neuvottelukunnan varapuheenjohtaja

Liite

Yksityiskohtaisia kommentteja ja tekstiehdotuksia ydinenergialain muutosehdotuksen luonnokseen

Tiedoksi

Säteilyturvakeskus

Ydinturvallisuusneuvottelukunnan jäsenet